

IOAN CONSTANTINESCU

STUDIUL NOULUI TESTAMENT

CREDINȚA NOASTRĂ
1997

CUPRINSUL EVANGHELIEI

Partea I introductivă (cap I-IV, 11)
Nașterea Domnului Iisus, închinarea magilor,
fuga în Egipt șiuciderea pruncilor

Evangelistul Matei își începe scrierea printr-o listă genealogică a strămoșilor Domnului Hristos, începând de la Avraam și trecând din generație în generație, în mod descendent prin David și urmărind pe linie bărbătească până la Iosif, logodnicul Sfinței Fecioare Maria, care a născut pe Domnul Hristos.

Listele la evrei se urmăreau numai pe linie bărbătească. Amintirea femeilor: Tamara, Rahav, Rut, Batsaba arată că Mântuitorul avea printre strămoșii Săi și neamuri străine de la poporul iudeu, trăgându-se astfel, ca om din toate popoarele. Lista genealogică este împărțită în trei serii de câte paisprezece neamuri: de la Avraam la David, epoca formării poporului evreu; de la David la captivitatea babilonică, epoca mării și decăderii lui Israel; de la reîntoarcerea din captivitatea babilonică până la Iosif, epoca așteptării lui Mesia. Mai există o asemenea listă genealogică în Evangelistul Luca (cap. III, 23-38). Aceasta urmează o linie ascendentă prin strămoșii Prea Sfinței Fecioare Maria mergând până la Adam. Această exegeză a listelor genealogice ale Mântuitorului este acceptată de majoritatea interpreților Noului Testament. Mai sunt, însă, și alte interpretări.

Mântuitorul s-a născut, arată autorul (I, 18-25), fiind conceput în mod supranatural, prin umbrirea Sfinței Fecioare Maria de către Duhul Sfânt, conform profețiilor (Isaia VII, 14). Faptul este anunțat și lui Iosif, logodnicul Sfinței Fecioare, precizându-se că pruncul pe care trebuia să-l nască

I. Ck. dr. Vasile Gheorghiu, *Sfânta Evanghelia după Matei, comentarii*, Cernăuți, 1925, p. 78 ș.u.

va numi Iisus, adică Mântuitorul, căci va mântui pe poporul lui de păcatele sale, va fi deci adevăratul Mesia. În acest mod se împartează din sufletul lui Iosif intenția sa de a păși pe urmele Sfinței Fecioare, aflând că avea să nască. - Istorisirea mai amănunțită a Nașterii Domnului o expunere Evangelistul Matei (cap. I-II).

După acest fapt, Evangelistul Matei istorisește închinarea magilor (II, 10-12), care, după tradiție, erau niște înțelepți de la curțile regilor perși, chaldeeni sau arabi - din răsărit. Văzând că erau minunată pe cer, ei au înțeles că s-a născut în Palestina Iosif cel-așteptat de iudei, căci cunoșteau Vechiul Testament și traducerea Septuagintei. Au ajuns la Ierusalim, conduși de un călăuz. De aici, au mers la Betleem, - după ce Mântuitorul fusese născut împrejur și prezentat la templu (Luca, cap. I-II). Magii au adus daruri, aur, tămâie și smirnă. După închinarea lor, la Betleem cerese, familia sfântă se refugiază în Egipt, unde se aflau în siguranță destui evrei. Irod, înșelat de magi - care îl anunțau că au găsit pe Domnul - hotărăște uciderea pruncilor din Betleem și împrejurimi. Numărul pruncilor ucși este necunoscut. Tradiția spune că ar fi în jur de o sută. Jalea mare a pruncilor rămase fără prunci este, după Evangelistul Matei, un alt tip de distrugerii Ierusalimului și deportării tinerilor din oraș în vreme în robia babilonică. Durerea mamei rămase fără copil de atunci prefigura nenorocirea mamei ai căror fiți morăse Irod, căutând să omoare pe Iisus.

Familia sfântă rămâne în Egipt un an și câteva luni, până când Irod Idumenul, apoi se reîntoarce în Palestina, dar nu în Betleem, cum intenționa, căci peste ludea domnea Arhelau, fiul crud al lui Irod, ci în Nazaret, unde domnea ca tetrarh Irod Galilea, mai puțin crud decât fratele său.

În continuare cap. III-IV, 11: *Predica Sfântului Ioan Botezătorul, Botezul Mântuitorului și ispitirea Sa în pustie*. După scurte informații despre nașterea Mântuitorului și unele detalii în legătură cu ea Sfântul Evangelist Matei scrie despre botezul Mântuitorului și despre îndemnarea la pocăință în pustiul Iordanului (III, 1-2). Ioan ducea o viață de ascet și se povăduia cu înflăcărare apropierea împărăției mesianice, invitându-i pe cei care-l asculta prin pocăință și botezare,

Locul unde a fost scrisă Evanghelia a fost Roma. Această deducem din faptul că ea este dedicată lui Teofil, «puternicului» din Roma. Deci, nu putea fi scrisă în Palestina cum pretind unii. Este scrisă înaintea Faptelor Apostolice care este a doua carte a lui Luca (Faptele Apostolice I, 1) care a fost scrisă în anul 63, conform părerii generale exegeților, datorită faptului că evenimentele scrise acolo încheie în anul 63. Deci, Evanghelia a fost scrisă tot în anul 63, cu puțin înainte de Faptele Apostolice.

Destinatarii și scopul Evangheliei le arată însuși autorul în prologul cărții sale. «Deoarece, mulți s-au încercat, spun ei, să alcătuiască o istorisire despre faptele depline adevărate între noi, așa cum ni le-au lăsat cei ce le-au văzut de la început și au fost slujitori ai Cuvântului, am găsit și eu cu cale să scriu puternice Teofile, după ce am urmărit toate cu de-amănunțime de la început, să îți le scriu pe rând, ca să te încredințezi desigur temeinicia învățăturilor pe care le-ai primit». (Luca I, 1-2) Așadar, destinatarii este un oarecare Teofil, patrician roman trecut de curând la creștinism. Scopul este întărirea credinței credința primită și instruirea asupra învățăturii la care aderă. El dorește să-l convingă că viața și faptele Domnului Hristos sunt adevărate, istorice, petrecute în fața multor martori oculari, care le-au văzut și trăiesc și asupra cărora el a făcut amănunțite cercetări.

Dar scopul Evangheliei este mai larg, căci prin Teofil personaj real, el se adresează tuturor creștinilor, provenind dintre păgâni, arătând că Domnul Hristos a venit pe lume pentru mântuirea întregii lumi, că religia creștină este o religie universală. De aceea, genealogia Mântuitorului descrisă de el (III, 23-38) nu se oprește la Avraam, strămoșul poporului evreu, ca la Matei, ci urcă până la Adam, din care se trag toți oamenii. Dreptul Simeon spune că mântuirea celor toți aduce pruncul «este gătită tuturor popoarelor» (II, 31).

În tot cuprinsul Evangheliei autorul se ferește să întrebuițeze vreun cuvânt ce ar putea jigni neamurile străine căutând să micșoreze vina păgânilor la răstignirea Domnului Hristos și arată că Pilat nu găsește nici o vină acestuia (XXI,

4), iar sutașul care era de față la răstignirea Lui, mărturisește că Iisus Hristos a fost un om drept (XXIII, 47). Din toate acestea reiese că Evanghelistul Luca, ca un adevărat ucenic al Sfântului Apostol Pavel scrie Evanghelia sa cu scopul de a aduce în viață universalismul religiei creștine.

Planul Evangheliei. Ea cuprinde 24 de capitole și se împarte în patru părți, precedate de un prolog (I, 1-4) unde se arată destinatarul și scopul scrierii.

Urmează **Partea I, după prolog cap. I, 5-11** care este proprie numai lui Luca referitoare la bunăvestirea și nașterea Mântuitorului Ioan Botezătorul și a Domnului Hristos, precum și la copilăria acestuia din urmă.

Partea a II-a (cap. III-IX, 50) istorisește activitatea Mântuitorului în Galileea.

Partea a III-a (cap. IX, 51-XIX, 27) descrie activitatea Domnului Hristos desfășurată în Perea și în drum spre Ierusalim.

Partea a IV-a (cap. XIX, 28-XXIV) expune activitatea Domnului în Ierusalim, patimile, moartea, învierea și înălțarea la cer. Planul este asemănător în general cu al evanghelistului Marcu, cu unele completări și omisiuni.

CUPRINSUL EVANGHELIEI

Partea I (cap. I-II)

istoria nașterii, copilăriei înainte-mergătorului și a Domnului Hristos

Prologul, cap. I, 1-4 este foarte important, căci ne arată scopul scrierii, metoda de cercetare și vederea largă a autorului. Scrierea este dedicată «prea puternicului Teofil», personaj cu rang deosebit în societatea romană și care primise curând credința creștină. Evanghelistul Luca scrie despre copilăria și învățăturile Domnului Hristos spre a-l întări în credință. Scrie cartea sa așa precum s-au desfășurat evenimentele - în mod cronologic - pe care le-a aflat de la

slujitorii Mântuitorului, deci martori oculari. Au mai scris alții asemenea cărți. Probabil este vorba de evanghelii sinoptice, anterioare, ale lui Matei și Marcu. Spre a o să Luca a făcut și amănunțite cercetări proprii. În sfârșit, Luca scrie toate, de la început; adică el nu scrie numai vestea Domnului Hristos, de la naștere, ci merge mai spre origine și începe cu vestirea nașterii înaintemergătorului Său. Aici vede optica mai largă a Evanghelistului Luca.

Cuprinsul propriu-zis al Evangheliei începe cu vestea nașterii Sfântului Ioan Botezătorul (I, 5-25). Îngerul Gavriil arată preotului Zaharia care era de rând la templu și că tămăia în fața altarului tămâierii, așezat în partea a două templului, Sfânta. Îngerul îi vestește că Dumnezeu a ascultat rugăciunile sale și ale soției sale Elisabeta și le va dăruia prunc, pe care-l vor numi Ioan. Acesta va fi un prooroc, duce o viață aspră și va fi înaintemergătorul lui Mesia. Zaharia se îndoieste și cere un semn doveditor, și adevăritarea acestui fapt. Îngerul îi spune că va fi mut până la nașterea pruncului, ceea ce se și întâmplă. Zaharia era preot obișnuit și nu avea funcția de mare arhieru, cum socotit unii exegeți.

După șase luni de la vestirea nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, același înger Gavriil se prezintă către Fecioara Maria din Nazaretul Galileii, logodită cu Iosif și-i vestea *Nașterea Domnului Hristos (I, 26-38)*. El o anunță solemn că a fost aleasă de Dumnezeu să nască pe Mesia, prin umbră ei de către Duhul Sfânt, pentru care motiv, cel născut din ea se va numi Fiul lui Dumnezeu. Ca dovadă, îngerul amintește și anunțarea făcută anterior Elisabetei, rudenia ei, că va naște un prunc. Sfânta Fecioară primește cu smerenie, înțelegeri despre cine este vorba din cunoștințele sale privitoare la Mesia, cel prezis de profeți. Auzind că ruda sa mai în viață va naște, *Sfânta Fecioară îi face o vizită Elisabetei (I, 39-45)* spre a-i fi de ajutor. La intrarea Sfintei Fecioare, pruncul Elisabetei se mișcă, iar aceasta printr-o descoperire divină, înțelege faptul minunat petrecut cu Sfânta Fecioară Nazaret și o salută cu cuvinte deosebite ca pe Maica în așteptatului Mesia. *Sfânta Maria îi răspunde printr-o cântare*

inspirată (I, 46-56), lăudând pe Dumnezeu pentru harul revărsat asupra ei și pentru cinstea acordată, pentru care o vor binecuvânta toate neamurile. Ea cinsteste pe Dumnezeu pentru minunile și binefacerile arătate față de poporul evreiesc și pentru îndeplinirea profețiilor mesianice. Este o cântare care întrece mult pe acelea ale Deborei (Jud. V) și a Anai, mama lui Samuel (I, Regi II, 1-10). Sfânta Fecioară cântă aproape trei luni la ruda sa. După plecarea ei se naște *Sfântul Ioan Botezătorul (I, 57-80)*, la a cărui tăiere împrejur se deschide și gura părintelui său Zaharia, când i se dă numele de Ioan. Cu această ocazie, preotul Zaharia printr-o proorocie (I, 67-79) multumește lui Dumnezeu pentru îndeplinirea proorocilor mesianice către poporul iudeu și pentru trimiterea înaintemergătorului lui Mesia, în persoana fiului său, arătând și rolul acestuia ca pregătitor al venirii Mântuitorului. Zaharia, preotul, ca și Fecioara Maria, prin cântările lor, anunțesc ideile esențiale ale Vechiului Testament relative la Mesia. Sfântul Ioan nu a rămas prea mult în casa părintească, ci de tânăr se retrage în pustiu Iordanului, pregătindu-se prin rugăciuni și meditații pentru marea sa misiune.

După informațiile despre Sfântul Ioan Botezătorul, evanghelistul istorisește *Nașterea Domnului Hristos (II, 1-20)*, care nu se întâmplă în Nazaret, ci în Betleem, unde Sf. Fecioară, împreună cu Iosif, pleacă spre a se înscrie, după cum încă împăratului roman, care hotărâse un recensământ. Recensământul se execută de către proconsulul Siriei, Drimius, la care era alipită Iudeea. Mântuitorul se naște într-o peșteră ce servea ca staul de vite, de lângă Betleem, din lipsă de locuri în oraș. Cu această ocazie, un înger se arată unui grup de păstori, vestindu-le marea bucurie a nașterii lui Mesia, pe care-L vor afla în staul, iar în văzduh apare o ceată de îngeri cântând o frumoasă cântare ce anunță mesajul Mântuitorului, adus întregii lumi: slavă lui Dumnezeu și pace tuturor bunăvoire între oameni. După plecarea îngerilor, păstoriții și se închină pruncului, istorisind cele spuse de înger. La *opt zile noul născut este tăiat împrejur (II, 21)* și i se pune numele Iisus, adică Mântuitor, conform vestirii îngerului Iovrii. *La patruzeci de zile este adus la templu (II, 22-38)*, de

părinții Săi, «ca să-L pună înaintea Domnului» (v. 22) și dea jertfă (v. 24), pentru curățirea mamei. Aici, un bătrân drept și temător de Dumnezeu, anume Simeon, prin descoperire divină, vede în pruncul Iisus pe viitorul Mesia luându-L în brațe, roștește o inspirată cântare, mulțumind Dumnezeului pentru că i s-a dat prin harul divin marea prilej să a vadă pe Mesia.

Totodată el arată și marile binefaceri ce le va aduce Mântuitorul neamurilor: luminarea din negura păcatelor și izbăvirea de la moarte a tuturor. El mai prezice că Mântuitorul, prin învățătura Sa, va împărți pe oameni în credincioși și necredincioși, le va arăta dreptatea și va mostra răutatea și neîncredința lor. El mai prezice că Mântuitorul, prin învățătura Sa, va avea de suportat durerile trecerii sabiei prin sufletul ei (v. 35). De asemenea, o bătrână văduvă Ana, care servea lui Dumnezeu zi și noapte și slăvea și ea pe Dumnezeu pentru prunc, se adaugă grupului.

Evanghelistul Luca omite o serie de fapte istorisite de Matei, care urmează după prezentarea la templu, închinarea magilor, fuga în Egipt,uciderea pruncilor de către Irod, reîntoarcerea familiei sfinte în Nazaret. El istorisește imediat, vizita Mântuitorului cu părinții Săi la Ierusalim, la vârsta de 12 ani (II, 41-52), unde, după trecerea celor șase zile, părinții Săi vor să se reîntoarcă la Nazaret fără să știe că Fiul lor lipsește. El rămăsese în curtea templului între învățătorii de acolo pe care uimește cu întrebările și răspunsurile. Când mama Sa îl găsește, după trei zile de căutare și-l muștră pentru ce nu i-a urmat, răspunsul Domnului Hristos este atât de profund. Discuții din templu cu învățații ne arată după unii exegeți - că Mântuitorul învăța legea, să scrie și să citească, ca toți copiii de vârsta lui care se pregăteau să primească majoratul ebraic (bar mițva), iar adâncii răspunsurilor vădește divinitatea Sa. Faptele istorisite în partea I-a se găsesc numai la Evanghelia după Luca.

Partea a II-a (cap. III-IX, 50)

Activitatea Mântuitorului în Galileea

Cap. III - În misiunea Domnului Hristos, Sfântul Botezătorul a avut un rol important: el l-a pregătit calea și

preparat. De aceea, ca o parte introductivă la activitatea Mântuitorului, Evanghelistul Luca începe prin *predica Mântuitorului Ioan Botezătorul (III, 1-18)*. El își începe predica în anul al XV-lea al domniei lui Tiberiu, Irod Antipa, fiind tetrarh al Galileii și Pereii, fratele său Filip, tetrarh al Ituriei și Iuducei, Pilat procurator al Iudeii. Deci, Palestina era o provincie romană, subjugată politicește și din punct de vedere juridic adânc decăzută. De aceea, în aceste momente de criză politică și morală, predica Sfântului Ioan Botezătorul din Iordanul se adresa tuturor locuitorilor, îndemându-i să se pocăiască. Mai ales, el se adresa fariseilor și cărturarilor, îndemându-i să părăsească mândria și celelalte păcate, să facă fapte bune și să se boteze, spre a putea primi pe Mesia. El se adresa tuturor categoriilor sociale, precum și către vameși și scribi, arătându-le fiecare ce să facă. Cuvântările sale aveau un pronunțat caracter moral și social. Sfântul Ioan îndrepta cuvintele directe împotriva regelui Irod Antipa care se căsătorise cu sora sa, făcându-l astfel incestuos. El se adresa și lui Irod Antipa, care se căsătorise cu sora sa, făcându-l incestuos. El se adresa și lui Irod Antipa, care se căsătorise cu sora sa, făcându-l incestuos. El se adresa și lui Irod Antipa, care se căsătorise cu sora sa, făcându-l incestuos.

Cu acest prilej Domnul Hristos este proclamat Fiul lui Dumnezeu prin glasul Părintelui ceresc, iar Duhul Sfânt, coboară peste capul Său, arată poporului că El posedă puterea de a îndeplini rolul său mesianic. Domnul Hristos avea doar 30 de ani, vârstă potrivită rolului său.

Importanța rolului mesianic, îl determină pe Evanghelist să scrie *genealogia (III, 23-38)*, în mod ascendent, arătându-se de la Iosif, până la Adam, pe linia mamei, după ce scrie despre Iosif - din care se trage tot neamul omenească, căci Iosif era fiul lui Iosif, însă de fapt El era fiul Mariei. Evanghelistul spune că Iosif era fiul Mariei, însă de fapt El era fiul Mariei. Evanghelistul spune că Iosif era fiul Mariei, însă de fapt El era fiul Mariei.